

Stane se česká krajina krajinou sci-fi?

Po roce 2005, kdy byl schválen zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, se malé obce, zejména v podhorských a horských oblastech, staly středem zájmu firem, které se zabývají investicemi do výstavby větrných elektráren.

Jan Kaňka, Občanské sdružení
Naše Výprachtice

Vytípané obce navštěvují zástupci několika investorských firem. Informují o záměru postavit na katastru obce jistý počet větrných elektráren (VE), který v mnoha případech není přesně specifikován. Převážně se jedná o stavby na pozemcích soukromých vlastníků. Investor ujistí vedení obce o celospolečenských výhodách VE s tím, že tyto stavby absolutně ničemu neškodí. Předloží vedení obce návrh budoucí smlouvy, ve které nabízí jisté finanční obnosy. Záměr firem není zpravidla doložen žádnou projektovou dokumentací. V lepším případě složkou v lesklých deskách, kde je stavba budoucích VE vyznačena křížkem v mapovém podkladu, stručným technickým popisem zařízení a hlavně návrhem již zmíněné smlouvy. Vedení obce na základě těchto stručných informací příslibí

pomoc při zajišťování činností, které předcházejí vlastním správním řízením. Při podrobnějším zkoumání ale zjistíme, že stavby VE jsou mnohdy navrhovány v těsné blízkosti chráněných území, přírodních parků či ptačích oblastí (Natura 2000), mnohdy i uvnitř takových území, nebo v pohledovém sousedství gotických či barokních věží, chráněných kulturních památek. Zjišťováním těchto skutečností se však vedení obcí nezabývá. Zásadním argumentem je finanční příslib do obecní pokladny.

Aktivita obce

Vedení obce napomáhá investorovi k propagaci stavby VE v obci a k zajištění zájemců z řad občanů o zájezd pořádaný investorem. Pořádají se i zájezdy, jejichž cílem je exkurze k některému z větrných parků v tuzemsku nebo i v zahraničí. V rámci zájezdu je i oběd – vše většinou zdarma. Připomíná to zájezdy spojené s nákupem nerezových hrnců, zaručeně

antialergických příkrývek a jiného zboží, které je zaručeně tím nejlepším, co si lze představit. Ihned po zájezdu je vedením obce organizována anketa, ve výjimečných případech referendum. Ankety nemají žádná kritéria, není známo kolik lístků bylo vydáno a kdo je vyhodnocuje. Majitelé rekreačních nemovitostí v obci nejsou o anketě informováni. Lístky se většinou vhadzují do schránek pro stížnosti občanů. Při dnešní dostupnosti rozmnožovací techniky v domácnostech je nejspolehlivější, kolik anketních lístků bylo namnoženo, ať již s kladným nebo záporným vyjádřením. Výsledky takových anket jsou však považovány za zásadní a rozhodující pro hlasování obecního zastupitelstva. Zaznamenali jsme i pokus o anketu po internetu, kam se mohl přihlásit prakticky kdokoli a nebylo nejspolehlivější, jestli hlasují obyvatelé obce či ne. Další neopominutelnou aktivitou obce je změna územního plánu. Vzhledem

Princip fungování větrné elektrárny

Vítr vzniká v atmosféře na základě rozdílu atmosférických tlaků jako důsledku nerovnoměrného ohřívání zemského povrchu. Teplý vzduch stoupá vzhůru, na jeho místo se tlačí vzduch studený. Zemská rotace způsobuje stáčení větrných proudů, jejich další ovlivnění způsobují morfologie krajiny, rostlinný pokrov, vodní plochy. Působením aerodynamických sil na listy rotoru převádí větrná turbína umístěná na stožáru energii větru na rotační energii mechanickou. Ta je poté prostřednictvím generátoru zdrojem elektrické energie. Podél rotorových listů vznikají aerodynamické síly; listy proto musejí mít speciálně tvarovaný profil.

HLUČNOST

Konstrukce moderních větrných elektráren pokročila natolik, že ve vzdálenosti asi 500 m od stožáru větrné elektrárny o výkonu 2 MW hladina hluku splňuje hygienické limity, tj. 40 dB. Negativní zkušenosti s hlukem se vztahují zejména k větrným elektrárnám starší konstrukce z první poloviny 90. let minulého století.

OHROŽENÍ PTÁKŮ A PLAŠENÍ ZVĚŘE

Podle výzkumu britské Královské společnosti pro ochranu ptáků připadá na každých deset tisíc ptáků pouze jedna smrtelná kolize. Neskonale větší problém pro ptactvo představuje automobilový

provoz nebo vedení vysokého napětí. Další výzkum nepotvrdil obavy, že by větrné elektrárny zapříčinily stěhování divoce žijící zvířete.

VLIV NA PŘÍJEM TELEVIZE A RÁDIA

Tento problém by se mohl vyskytnout tehdy, kdyby byly stožáry větrných elektráren umístěné v bezprostřední blízkosti antény vysílače. Běžný provoz příjmu rozhlasu, televize a sítě mobilních operátorů sítě GSM neruší.

VLIV STÍNU ROTUJÍCÍ VRTULE (TZV. DISKOEFEKT)

Tento jev se projevuje pouze za slunečného počasí, je-li slunce nízko nad obzorem ráno nebo večer. Při umístění větrných elektráren se již ve fázi projektu dbá na to, aby rušivý vliv jejich stínů zasahoval lidská obydlí co nejméně.

VLIV NA TURISTICKÝ RUCH

Údaje z britské studie vlivu větrných farem na turistický ruch prováděné britskou parlamentní komisí z května 2006 nezaznamenaly pokles návštěvnosti míst, kde jsou postavené větrné elektrárny. Skutečnost je taková, že se návštěvnost takových míst naopak zvýšila. Zkušenosti z České republiky tuto situaci potvrzují.

Zdroj: cez.cz

k tomu, že VE jsou deklarovány jako stavby dočasné, jejich zahrnutí do územního plánu je zcela zbytečné a rozhodnutí o jejich realizaci je plně v pravomoci stavebního úřadu na základě předloženého projektu a platných zákonných norem. Vždyť úkolem územního plánu je zejména vymezit plochy pro určité činnosti v intravilánu obce a vymezit v extravilánu plochy z hlediska ochrany krajiny a přírody a plochy pro dlouhodobě plánované veřejně prospěšné stavby (např. dálnice). Stavby VE rozhodně nejsou stavbami veřejně prospěšnými ani stavbami, na které se vztahuje státní ochrana.

Smlouva mezi investorem a obcí

Smlouvy uzavírané mezi investory a obcemi si jsou velmi podobné. Nezávislými právníky bylo konstatováno, že jsou z hlediska obcí nevýhodné. Zejména odstavec Povinnosti obce stojí za povšimnutí. Cituji:

1. Obec bude nápomocná investorovi při zpracování projektu a stavebním řízení především tím, že v rámci svých kompetencí a možností udělí všechna potřebná povolení, respektive souhlasná vyjádření podle příslušných právních předpisů, a to jako obec a případně vlastník pozemků dotčených předmětným projektem.
2. Obec bude vstřícná při jednáních o využití obecních pozemků jako přístupových komunikací a kabelových tras pro účely větrné elektrárny za podmínek, jež budou definovány ve smlouvě, která bude uzavřena, aby vzájemné vztahy řešila. Nutno podotknout, že tato smlouva je uzavírána ještě před zpracováním projektové dokumentace. Je přinejmenším zvláštní, že se obec v tuto chvíli zavazuje již předem k souhlasným vyjádřením a ke vstřícnosti, obzvláště jestliže dále je ve smlouvě článek s názvem Odměna za užívání, která začíná větou – cituji: „Za poskytnutí spolupráce a práv vyplývajících z této smlouvy, případně schválených dodatků, obdrží obec ročně pevnou finanční částku za umístění staveb ve výši...“

V této fázi vyjednávání jsou pozemky navržené ke stavbě VE a okolní pozemky ve většině případů v soukromém vlastnictví, nikoli ve vlastnictví obce. Soukromý vlastník pozemků navržených ke stavbě nemusí chtít pozemky odprodat, může však souhlasit se stavbou. Pak je s podivem, proč jsou takové smlouvy uzavírány s obcí a obec je za to odměňována. Rozhodně není běžnou praxí, aby např. stavebník

minirozhovor s

Janem Kasalem (KDU-ČSL), místopředsedou Poslanecké sněmovny a členem Pracovní skupiny Parlamentu pro jednání s poslanci Národní rady Rakouska o otázkách souvisejících s provozem JE Temelín.

Co by mohlo být účinnou alternativou vůči jádru? Kolik energie podle vás můžeme získat z obnovitelných zdrojů?

Solární ani větrná energie nejsou cestou. Věda se však neustále vyvíjí, je možné, že se objeví něco úplně nového, ale i zdokonalené postupy a i stále lepší zabezpečení jaderné energie. Dovedu si představit podíl obnovitelných zdrojů na 10–15 % v horizontu několika desítek let. Pokud by u nás někdo objevil množství horkých gejzírů, bylo by to jistě snadnější.

Myslíte, že se ČR do budoucna obejde bez jaderné energetiky?

Podle mě ne. Vzhledem k přírodním podmínkám naší země nemůžeme spoléhat na to, že obnovitelné zdroje energie u nás budou tvořit klíčovou část. Řešením je vedle vlastní energie z ropy a uhlí dovoz energie z evropských zemí. V takovém případě ale nevidím žádné vítězství v tom, že budeme závislí na nákupu energie za zvýšenou cenu z jaderné elektrárny, která místo před hranicí stojí těsně za ní. (Rakousko by mohlo vyprávět.)

Je podle vás reálné, aby se JE Temelín rozšiřovala o další bloky?

Ano. V okamžiku, kdy bude jasné, že ostatní možnosti nikam nevedou. Temelín byl na více bloků již připravován. Rozšiřování vidím schůdnější, než případnou stavbu nové elektrárny.

Nebylo by lepší, kdyby se už jednou do jádra investovalo, aby se stavělo na jiném místě? (I s ohledem na protesty z rakouské strany?)

Rakušanům je třeba celou věc neustále vysvětlovat. Věřím, že tomu pomůže i naše parlamentní komise. Stavět elektrárnu na zcela novém místě by znamenalo obtížné hledání lokality a mohlo by to znamenat obdobné protesty ze zahraničí i od místních občanů.

Do jaké míry by mohly účinně jádro nahradit jiné zdroje energie?

Větrné elektrárny náhradou nejsou, jejich rozšiřování navíc naráží na protesty obcí. V případě plynu bychom byli závislí na dodávkách nejspíše z Ruska. Snad připadá v úvahu biomasa, která je nejschůdnější z obnovitelných zdrojů, má ale stále jen doplňující charakter. Dalo by se také uvažovat o prolomení těžebních limitů na uhlí, což je pro mne obtížně přijatelné.

rodinného domku před zahájením všech správních řízení sepisoval s obcí smlouvu o tom, že obec vydá ke stavbě všechna souhlasná vyjádření a stavebník za to obci zaplatí finanční odměnu.

Dále se ve smlouvě uvádí, že se investor zavazuje k demontáži a odstranění části staveb a zařízení elektrárny na své náklady – cituji: „...do 50 cm pod povrch terénu. Vlastník pozemku, jak uvedeno výše, může požadovat odstranění celého základu, navíc může stavební úřad, jak

je zvykem, nařídit „uvedení pozemku do původního stavu“.

Investor si ve smlouvách dále vyhrazuje právo převést práva ze smlouvy na třetí osobu, vybranou investorem s tím, že obec je to povinna respektovat a uzavřít s ní smlouvu novou. Bylo by zajímavé zjistit u již postavených VE, která firma projednávala výstavbu, kdo byl skutečným investorem, kdo je provozovatelem a konečně kdo je vlastníkem.

Ať posoudí právníci, nakolik jsou takové smlouvy pro obec výhodné (včetně slíbené finanční částky) a není-li v ustanoveních takových smluv skrytá korupce. Podle vyjádření ministra MŽP ČR při ústních interpelacích členů vlády na 27. schůzi PS ČR 31. ledna 2008 se však jedná o naprostý standard v Evropě, kdy investor, který přichází do obce, vyjednává podmínky a nabízí standardně něco té obci. Jen není jasné, co s tím má obec společného, není-li stavba na jejich pozemcích a proč potom standardně něco nenabízejí obci zmínění stavebníci rodinných domků?

Smlouva s investorem větrných elektráren bývá uzavírána ještě před zpracováním projektové dokumentace. Proto je zvláštní, že se obec již v tuto chvíli zavazuje k souhlasným vyjádřením a ke vstřícnosti.